

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
poluletna . . . „ 2.-
četrtna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 1.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1911.

Leto VII.

Država in oderuštvo.

Ko je jel padati cerkveni vpliv, so države šle po teh-le potih: 1. nekatere so pustile popolno svobodo (Angleška, Portugalska, Španska, Nizozemska, Italija, Grška, Rumunska, Srbija, Bolgarija in Črnagora); 2. druge so določile najvišjo obrestno mero; preko nje so žugale s civilnopravnimi neugodnostmi, da se n. pr. niso mogle večje obresti iztirjati, ali da se je zanje določilo za dolžnika ugodnejše iztirjavanje (Francosko, Dansko); nekatere so uvedle kazenske določbe proti izkoriščanju s prevelikimi obrestmi (pri nas: če kdo izrablja drugega nevednost, potrebo ali lahkomišelnost z visokimi obrestmi tako, da je pri tem dotičnik v nevarnosti gospodarskega propada (Avstrija, Nemčija, Belgija).

Zgodovinski pregled o oderuštvi.

Na Francoskem se je z zakonom 3. oktobra 1789 ukinila prepoved obresti; dovolilo se je k večjemu 5 odstotkov; za živila so se uvedle takse. Napoleon je za trgovski kredit zvišal dopustno obrestno mero na 6 odstotkov. Leta 1886 je postal trgovski kredit prost; sicer pa velja še pod kaznimi 50-stotna obrestna mera.

Na Angleškem je Henrik VIII., čim se je sprl s cerkvijo, zavrgel tudi njeno obrestno prepoved; določil je najvišjo obrestno mero na 10 odstotkov. Edvard VI. in Maria (katoličana) sta obnovila obrestno prepoved. Jakob I. je postavil najvišjo obrestno mero na 8 odstotkov, Karol II. na 6 odstotkov. Zakon dne 10. avgusta ukinja vse omejitve; samo za zastavljavnice določuje 15 do 20 odstotkov.

V Italiji ni bilo sploh državnih zakonov proti oderuštvi. Samo za hipoteška posojila nad 5 do 6 odstotkov se določa kvalificirana odpoved.

Na Španskem je kanonično pravo vladalo do 1856 v tem oziru; od takrat je kredit popolnoma prost. Na Ruskem je Ivan Grozni določil 20 odstotkov za najvišjo obrestno mero; leta 1754 je padla ta mera na 6 odstotkov, 1768 na 5 odstotkov, 1. 1808

zopet na 8 odstotkov. Zdaj je tam, kakor na Laškem.

V starem nemškem cesarstvu je izprva vladala prepoved obresti pod vplivom kanoničnega prava. Časih so se dovoljevale izjeme do 5 odstotkov. Leta 1645 (zadnji državni zakon Jüngster Reichsabschied) je določil 5 odstotkov sploh; kasneje se je za žide, zastavljavnice in trgovce po posamnih krajih ta mera zvišala. Od takrat je padla obrestna prepoved.

Za avstrijske dežele so veljale hude kazni proti oderuštvi (nad 5 do 6 odstotkov). Marija Terezija jih je obnovila 26. aprila leta 1757. Cesar Jožef II. je 29. januarja leta 1787 vse prepovedi in omejitve pri kreditu ukinil; dne 2. decembra 1803 je pa cesar Franc po večjem obnovil prejšnje določbe.

Dne 14. decembra 1866 (veljavno z letom 1867) je padla določena obrestna mera; določilo se je, da je kaznjiv, kdor izrablja z visokimi obrestmi drugega potrebo, neizkušenost ali slaboumnost. Ta zakon je bil brez pomena, ker je določal, naj se uradno zasleduje oderuh le, če izvršuje z oderuštvo obrt; sicer pa samo vsled zasebne tožbe. Leta 1868 dne 14. junija je pa padla tudi ta zadnja omejitev. — Leta 1877 dne 19. oktobra se je sklenil poseben zakon proti oderuštvi za Galicijo in Bukovino; kaznjiv je le tisti, kdor tira s prehudimi pogoji pri kreditu dolžnika v pogin, če ta te posledice vsled slaboumnosti, neizkušenosti ali razburjenosti ne spozna. Prišel se je na to boj za splošen zakon proti oderuštvi, ki je zagledal dne 28. majnika 1881 beli dan; med dolžnikova svojstva se je sprejela tudi »potreba«. Zakon o kupčijah na obroke z dne 27. aprila 1896 ni nič izpremenil. Kdor kupi kaj na obroke, sme zahtevati od prodajalca, da mu pismeno naznani pogoje, ko mu izroči blago. Ta zakon je brez pomena.

Na Ogrskem se je leta 1883 dne 27. aprila sklenil zakon, ki dovoljuje obresti do 8%, sicer se pa drži avstrijskega zakona proti oderuštvi.

V Nemčiji se je v zakonu z dne 14. junija 1880 določilo, da se kaznuje kdor posoja tako, da zahteva več nego navadne obresti in s tem spravlja dolžnika vsled njegove

neizkušenosti, lahkomišelnosti ali potrebe v nevarnost gospodarskega propada. Popravljen se je 19. junija 1893, ne samo na posojila, nego na vsa pravna opravila, ki ž njimi kdo izkorišča drugih lahkomišelnost, neizkušenost ali potrebo, če tako navadno ali obrtno dela. — Takrat se je tudi določila kazen za tiste, kateri pri javnih dražbah ali pred njimi delé vpijanljive pijače.

Judovski privilegij.

Judom se je v dobi, ko je še kanonično pravo imelo svojo veljavo glede na oderuštvo, po raznih državah dovoljevalo, da smejo jemati obresti. Najvišja obrestna mera je bila različna, od 20 do nad 100 %. Papeži in cesarji so si pa pridržali pravico, obresti popolnoma odpustiti, pa tudi vse dolgove Judom. Tako so se n. pr. vsi dolgovni odpustili križarjem; Karol IV. jih je odpustil vse, če so dolžniki 15 % svojega dolga plačali v državno blagajno.

Boj za jeseniško občino.

Smola agitatorja Koritnika. »No žena V., ali veste, ali bode sosed volila?« — Sosea sliši, se brž oglasi: »Ne, in tudi hči ne, ker se je omožila.« Koritnik: »Mož pa bo.« Sosea: »Ta pa ja.« K. »Kakšen pa je?« S. »Bolj majhen, Korošec je in v društvo hodi.« K. »Potem je že naš.« (Naredi v zapisnik rdečo kljuko.) S. »Ne bo nič, je izvrsten agitator S. L. S.« K. »No, kaj pa Vaš?« S. »Naš je sicer velik, pa z Vami ne bo volil.« K. »Oh, kaj bo, nihče noče voliti.« Gospodarske stranke.

× × ×

V sedanjem volilnem boju si stoje nasproti tri stranke. Tista stranka, ki je pred leti v znak zmage zastave razobesila, je izginila. Ostanke nekdanje tako ošabne in mogočne stranke na Jesenicah pobrala je stranka Pongratz. Pa kaj je dobila! Ko je kandidate iskala, je bilo treba pobrskati po vseh kotih. Pa dobili so komaj eno četrtno svojih kandidatov. Zato je bilo treba iz spanja zbuditi njegovo združeno gospodarsko stranko. Iz tega je postal bavbav ter kar

Strah v Anderleyu.

Poročilo detektiva Franka.

(Dalje.)

Vragov prepad sem lahko našel. Ko sem stal pred globočino in zrl v prepad, sem moral z grozo sam priznati, da kdor pade v ta prepad, ne pride več živ vun.

Vragov prepad je tvorila približno dva metra široka skalnata razpoka. Vanj so vodile strme, nepristopne skale. Le tu in tam je raslo grmovje. Globok je bil tako, da dna nisem videl. Tu doli se še gotovo ni nahajal živ človek.

James Beech, je videl, ko je padel v prepad negov polbrat. Drugače ni moglo biti, kakor da se je že izpremenilo truplo v prah in pepel.

A kdo je pošiljal pisma?

Kdo je videl dejanje, storjeno že pred petindvajsetimi leti? Toliko let je molčal očividec, da požene zdaj Beecha v grozno smrt? Skrivnost je postala vedno zagonetnejša in nepojmljivejša.

Naj pretehtavam stvar kakorkoli, drugega povoda nisem mogel dobiti za grozila pisma, kakor sovraštvo, neugasljivo sovra-

štvo. Edino sovraštvo mora iznajti take muke, kakršne so se poizkušale proti Jamesu Beechu.

Ko sem zopet došel v Anderley, sem bil prepričan, da če je padel polbrat v prepad, ni mogel živ iz njega. Navzoča je morala biti pri borbi še kaka priča, ki je v strašnem sovraštvu iznašla to muko.

Toda!

James Beech je v vseh grozljivih pismih izpoznal rajnikovo pisavo.

Njegova pisava!

Se li ni mogel ta polbrat rešiti po kakem slučaju? In li ne zasleduje zdaj s svojim sovraštvom brata?

A tej domnevi je nasprotovalo dejstvo, da je od zločina minulo že 25 let. Ali bi bil mogel odgoditi toliko časa maščevanje?

Ne. Ničesar še nisem dosegel. Prišel sem v Anderley in ne znam več, kolikor sem znal, ko sem zapustil Jamesa Beecha.

V treh dneh že bo 8. junij.

Imam tri dni časa, da rešim zagonetko. Pri večerji sem izpoznal še ostale prebivalce Anderleya.

Oskrbnik, John Malney, je bil krepak mož. Star je moral biti 35 let. Nizka njegova glava je počivala med širokima ramama

na kratkem vratu. Njegovi rjavi, krepki roki sta bili ustvarjeni zgolj za delo. Govoril ni veliko. Z da in z ne je odgovarjal na stavljena vprašanja. Vsak poizkus za kak daljši razgovor se je izjalovil.

Malo pomebna je bila Ana Manners, hišna dekla, ki je pa bila bolj gospodinja kakor dekla. Bilo je to še mlado bitje, morebiti staro 21 let. Kuhala je izvrstno. Govorila je tudi malo in le najpotrebnejše stvari. Zdelo se mi je, da je izobrazena in da služi radi revščine.

Prvič sem imel priliko, da sem pozorno premostril do jilko Emilijo Conway. A ona je morala pregledati moj namen in je izkušala izogniti se, da odgovarja na moja vprašanja. Malo družbo sem izkušal spraviti v dobro voljo, a poizkus se mi je izjalovil. Emily Conway je s svojimi pogledi kazala, da vidi v meni nepriljubljenega vsiljenca.

Zgolj Mary Beech se je veselo smehljala in bila je edino vesela v naši družbi.

Gotovo ni slutila, kakšna nevarnost da ravno njej grozi. Sklenil sem, da je tudi ne poučim, ker njen smeh je bil edini solnčni žarek v brezupnem temnem Anderleyu, ki je napravil na me vtis groba.

meni nič tebi nič proglasil kandidate. Nekaj mož je dobil poštenih, ki jih ne kandidira S. L. S. Ker jih ni bilo dosti, je druge ukradel S. L. S. Dal jih je nalepiti, brez da bi jih obvestil, da jih on postavlja kandidatom. Zaraditega so na našem shodu protestirali tisti, ki se čutijo s tem žaljeni. Volivci že sedaj pravijo, stranka Pongratz bo šla za tri leta v penzijo. Do 3. decembra bo popolno shirala, čez ta dan jo ne drži več noben lim skupaj, zato bomo poskrbeli jeseniški volivci. Naj še povemo, da so v tej stranki jako nezavedni ljudje in sovražni delavstvu. Dosedaj si nismo prelepili plakatov mi in socialni demokratje. Ta vzbujena stranka je pa pokrila naše plakate za shod s svojim trapastim lepakom na ukaz tovarniškega uradnika. Takim ljudem zaveden jeseniški volivec ne bo dal glasu, ampak delal, da taka stranka sramotno propade.

Socialno-demokratska stranka je tudi postavila kandidate. Da jim je trda šla zanje, dokazuje, ker so celo verske odpadnike vzeli v svojo kandidaturo. Prav so naredili, bo vsaj vsak krščanski delavec znal, kdo da kandidira protestanta Trojarja. Naše načelo mora biti, krščanske može v občinski odbor, mi odpadnikov in njih pajdašev ne maramo. Možje volivci! Na delo zoper tako stranko, proč od občinskega gospodarstva z ljudmi, ki se norčujejo iz naših verskih svetinj! Jeseniški volivec, ali boš volil s socialno demokracijo, ki agitira s tem, da se mora cerkev izpremeniti v stanovanja ali hleve? To se ne bo zgodilo in se ne sme. Tretji december naj pokaže vsej javnosti, da smo Jeseničani krščansko-slovensko narodni. Ne dajmo se premotiti po nasprotnikih, naj bodo od polimane stranke Pongratz, ali pa od izdajalske socialno-demokratske stranke, ker ti ljudje gredo v boj zoper S. L. S. samo zato, da bi v tretjem razredu zmagali socialni demokratje. Namen hinavske Gospodarske stranke je odvzeti naši stranki nekaj glasov, da bi lažje zmagali socialni demokratje, ker sami itak ne pridejo vpoštev. Volivci S. L. S., ne dajte se preslepiti od agitatorjev te ali one stranke. Vsakega, ki bo nastopal proti Vam kaj nasilno, nanzanite, ker agitacija je dovoljena le poštena. Volitev je tajna, nikomur ni treba kazati glasovnic. Bodimo edini, pojdimo na volišče z zavestjo, da S. L. S. kandidira može, ki bodo delali v blagor cele občine. Zmaga je gotova. Cerkev se ne bo hlev, to naj določijo naše glasovnice.

V nedeljo smo imeli tri shode. Naš je bil veličasten in se je končal z navdušenjem za kandidate S. L. S. Shod Gospodarske stranke je bil žalosten. Sokoliči so čivkali fuj kandidatom. Vodja jih je milo tolažil, ne hudujte se, ker sem postavil tudi župnika za kandidata, saj nam še tako ničesar ne verujejo, norce iz nas brijejo; ko bi še župnika vmes ne imeli, smo gotovo fuč. Proč s temi ljudmi, ki se poslužujejo takih lumparij.

Socialni demokratje so imenitno postavljali kandidate. V nedeljo je grmel Kristan pri Jelenu, da morajo vsi Jeseničani voliti socialne demokrate, tako on ukazuje; ako ne, naj vse vrag vzame. Hišni posestniki niso bili več oduhu, kot jih je pred kratkim še sam ozmerjal. Samo voliti morajo njegove kandidate, pa bodo pridni. Če ne, jim on vse kvartirje podere, kjer nimajo kuhinj. To bi bilo pa še bolj imenitno, kot leta 1905., ko so naši Kristana pri Jelenu vun vrgli. Ko jim je enkrat Kristan zagotovil,

da bodo gotovo zmagali, ker je hišne posestnike tako lepo abrihtal, pa še godec meh v roke vzame in so celo noč draginjo preganjali. Šele zjutraj so se stopli rdeči volivci, zato eden hitro vrata zapre, da bi jim kak volivec ne ušel. V najhujšem kavsanju prileti iz tovarne agitator Štembov poročat, kako se rdeči volivci norčujejo iz njih kandidature. Ko trka za vstop, mislijo pretepači, da je kak klerikalec. Alo, en škaf vode vanj, bumf, volilci pa ven na cesto, kjer tako padajo, da jih ni mogoče sproti postavljati. Mi, ki smo šli od dela, videli smo, kako je vplival Kristan nanje, kako slabo so postavili svoje kandidate, a je že prepozno.

Shod dne 26. novembra v Delavskem Domu je bil kaj poučen za volivce S. L. S. Gosp. državni poslanec Pogačnik nam je v kratkem orisal delovanje drž. zbora ter govoril o velikem pomenu občinskih volitev. Boj se bije med S. L. S. in nasprotniki. Gosp. župnik Skubic nam poda domače razmere, pokaže, kake so nasprotne stranke, posebno Gospodarska stranka Pongratz, s katero ne moremo imeti nobenega stika, četudi ima župnika za kandidata.

Gosp. gerent Čebulj priporoča edinstvo pri volitvah, da zmaga S. L. S. Vsi volivci so bili silno navdušeni, taki bodo tudi šli v boj edini, ne za osebe, temveč za S. L. S. in za načela, ki jih družijo.

Brez boja se nič ne doseže, zato ne pustimo nasprotnikom, da bi gospodarili v naši občini.

Zakaj tako?

V pododseku za državno delavstvo, se je vršila pretečeni teden zanimiva razprava o vreditvi plač državnih delavcev. Vlada je na poziv pododseka predložila izkaz delavskih plač, iz katerega so razvidne tudi nekatere kričeče razmere naših gozdnih delavcev napram delavcem iste vrste v drugih kronovinah. Tako ima n. pr. mojster (Rottmeister v Salzkammergutu) dnevno plačo 3 K do 3 K 50 v, po plačilnih razredih. V Idriji pa ima 2 K.

Druga kategorija (navadni delavci), se deli v sedem plačilnih razredov s plačami od dnevno 2 K 40 v do 3 K. Poleg teh je še nekaj drugih delavcev, takozvani »Hutmanner«, ki imajo mesečno 80 do 100 K. Napredek je avtomatičen od treh do treh let, sicer le po potrebi in sposobnosti. Postranski dohodki v naturalijah pa so sledeči: za stanarino dobi oženjeni delavec 50 K, neoženjeni pa 30 K. Dalje dobi 2 odstotka akordne plače kot odškodnino za orodje, za obrabo sanjk 6 odstotkov, za drva (relutum) 12 K letno, profesionisti, ako se kot taki vporabljajo 20 odstotkov doklade.

V idrijskem okrožju so pa sledeče plače. Mojster (Rottmeister) 2 K, čuvaj pri grabljah 2 K, drvar I. razreda 1 K 80 v, drvar II. razreda 1 K 60 v. Začasa povodnji dobivajo delavci ob vodi 20 v dnevne doklade. Dalje dobivajo drva po polovični ceni in sicer oženjeni sedem kub. metrov, neoženjeni pa 3inpol kub. metrov. Dalje dobijo tudi draginjske doklade od 10 do 20 odstotkov, kakor je cena koruzi (cinkvantir) na ljubljanskem trgu. Ako primerjamo plače v Salzkammergutu in Idriji, vidimo velikansko razliko, ki je odločno krivična, ker morajo delavci opravljati ista dela in življenjske razmere niso boljše. Poleg tega so pa delavci v idrijskem okrožju tudi glede na drva na slabšem kakor v Halleinu, kjer dobi predelavec 21 metrov in delavec 17 metrov drv. Res da so ta drva nekoliko nižje vrednosti (Prügelholz), toda razlika med 21 in 7 metri oziroma 3inpol, je pa tako ogrom-

na, da daleč presega idrijsko dobavo. Vlada se izgovarja, da so življenjske razmere v idrijskem okraju ceneje, kakor drugodi. Ta trditev je prazna, kar nam dokazujejo uradniške plače, ki niso za Idrijo čisto nič nižje kot drugje.

Poslanec Gostinčar je opravičeno v pododseku grajal gozdno upravo glede delavskih plač v idrijskem okrožju. Nismo Culukafri, tam doli na jugu države, zahtevam da se z našim delavstvom postopa enako kakor v drugih deželah.

× × ×

Socialno - politični odsek je v torek v kratki seji sprejel predlogo o ženskem delu v rudnikih. Predlogo je že odsek prejšnjega parlamenta obdelal ter se je sprejela sedaj po tedanjih sklepih.

Socialno - zavarovalni odsek je imel v sredo sejo. Posvetovalo se je ali naj se odsek zopet proglasi permanentnim. Sklep: Predsedstvo naj izdela tozadevno predlogo za zbornico ter naj jo predloži, ko se pokaže potreba. O vladni predlogi glede soc. zavarovanja se je sklenilo pričeti v prihodnji seji, ki bode dne 5. decembra t. l. z generalno debato.

× × ×

Pododsek za državno delavstvo je pretečeni teden končal svoje delo. Sklenil je za delavstvo važne sklepe glede zboljšanja plač in tudi drugih razmer. V kolikor pride to v poštev za naše slovensko delavstvo, se je sklenilo da se zvišajo plače rudarjem za 20 odstotkov. Ta predlog je stavil poslanec Gostinčar, ki se mu je pridružil Glöckl. Tobačno delavstvo bo dobilo izplačane doklade s 1. januarjem 1912, ki bi se imele izplačati dne 1. julija 1912. Glede te zadeve je dala vlada zagotovilo, da se te doklade tako izplačajo in sicer z ozirom na spomenico, ki jo je vložilo kršč. soc. delavstvo.

Sprejel se je tudi Gostinčar - Štumfov predlog, da se vsim gozdnim delavcem uredi plače, kakor jih imajo v Salzkammergutu. Dalje se je sklenilo pozvati vlado, da predloži vlada za drž. delavstvo delovni red zbornici. Priznajo naj se delavski zaupni odbori, ki jih volijo delavci izmed sebe. Solnim delavcem naj se zvišajo plače za 20 v na osebo. Za gozdno delavstvo je predlagal Gostinčar še sledeče resolucije: Vlada se pozivlje:

1. Gozdnim delavcem zidati primerna stanovanja, oziroma prepustiti proti nizkim obrokom in brezobrestno stavbena zemljišča.

2. Napraviti gozdnim delavcem v gozdih sanitetnim in policijskim predpisom odgovarjajoče spalne barake.

3. Onim delavcem, ki so brez svoje krivde prekinili delovno dobo, je zaračunati vsa delovna doba v službo in provizijo. Poleg tega so še razni drugi delavci, osobito cestni, za katere se je odsek zavzel z vso vnemo. Vlada se je seveda postavila na stališče, da je odsek preveč zahteval, kaj bo storila nasproti sklepom, da se seveda ne more vedeti. Toda gotovo je, da delavstvo dobi zboljšanje.

Naznanilo vsem članom Prometne Zveze.

Članom Prometne Zveze se naznanja, da je za mesec december plačati osem smrtnih slučajev po 5 vinarjev. Umrlj so: Josef Kober, Leobersdorf. — Adam Mazolj, Dunaj II. — Laurenc Redl, Stronig. — Rosa Hinterhuber, Brunneck. — Alojs Harner, Dunaj. — Ana Lukman, Ljubljana. — Ludmila Schreiner, Hochleiten. — Ivan Sommer, Göding.

Poznal sem zdaj vse prebivalce Anderleya..

Ko sem ležal brez spanca v blazinah nakazane mi postelje in gledal skozi omrežena okna, sem si predložil vse dogodke težavne zagonetke.

A premagal me je spanec, predno sem odkril zgolj kako oddaljeno možnost, da rešim zagonetko.

Ko sem se zbudil, se je ukradel izgubljen solnčni žarek v mojo sobo. Ko sem pozvonil, mi je prinesla zajtrk Ana Manners.

»Vi se nahajate gotovo že dolgo časa na posestvu?« sem jo vprašal, samo da bi se mogel zgovarjati.

»Pol leta, gospod.«

Hotela se je odstraniti, kar mi ni ugajalo.

»Ostanite! Ali se James že dolgo obnaša tako čudno. Niste li ničesar opazili na njem?«

»Mister Beech se ni nikdar drugače obnašal, kar ga jaz poznam.«

»Tako! Ne obišče nihče Anderleya?«

»Ne!«

»Hm! Kdo stanuje v bližnji okolici?«

»Do tja je malone tri četrt ure hoda.«

»Ste li zadovoljna s svojo službo?«

»Zelo!«

Več nisem mogel vprašati, če nisem hotel vzbuditi prevelike pozornosti.

Ko sem obiskal Jamesa Beecha, nisem na njem opazil nikake izpremembe. Nahajal se je zopet v svoji sobi in jo odprl šele potem, ko sem zaklical svoje ime. Ni me vprašal, če sem že kaj dosegel. Molčal je o vsem, kar sva govorila prejšnji dan. Zdelo se mi je, da ga je nekoliko pomirila moja navzočnost. Zdelo se mi je važnejše in zjutraj ni našel nobenega novega strašnega obvestila.

Ta dan sem bolj počival. Mislil sem zato lahko jasnejše. Naglašati moram, da sem se razgovarjal z dovilko Emilijo Conway in da je bil razgovor zanimiv.

Letal sem po dvorišču, ko sem srečal staro dovilko. Ko me je izpoznala, se je hotel izogniti. To sem moral preprečiti. Hitro sem stopil za njo in jo nagovoril.

»Zakaj bežite pred menoj? Zdi se mi, da niste moja prijateljica.«

Stisnila je brezzobe čeljusti. Njene sivkasto - zelene oči so me bodeče gledale, a rekla ni besedice.

»Zakaj me tako mrzite?«

»Ni dobro, če pridejo ptujci v Anderley.«

Ko je tako odgovorila, je odšla in se ni več zmenila za me.

Kaj li je hotela reči?

Ptujec sem bil sam!

Naj li povprašam Jamesa Beecha? Nisem se mogel odločiti za to, ker bi se gotovo zavzel za dovilko svojega otroka. Izvajal sem pri sebi, da mora imeti starka še kakšen drug razlog, da me sovraži.

In mislil sem na tista pisma, ki naj bi jih bil pisal rajnik.

Minula je že druga noč.

Dva dneva nas še ločita od 8. junija.

Izprevidel sem, da ne morem ničesar ukreniti, kakor da počakam usodnega dne in da čuvam Jamesa Beecha in njegovo hčer. Če se mi posreči, da se njima čez 8. junij ničesar ne pripeti, dokažem Jamesu Beechu, da je izključeno vplivanje kake nadnaravne sile. Z njegovo pomočjo nato lahko pričnem boj z neznanim sovražnikom z večjim upom na uspeh. Zelo otežkočeno mi je pa bilo vsako delo toliko časa, dokler živi James Beech v veri na maščevanje mrtveca v globini Vragovega Prepada.

(Dalje prihodnjič.)

Ljubljanska organizacija.

Za predsednika ljubljanske organizacije S. L. S. je izvoljen dr. V. Gregorič, za podpredsednika Ivan Kregar.

× × ×

Miklavžev večer bo dne 5. novembra v »Unionu«. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

× × ×

Javno predavanje. V torek 12. decembra bo v veliki dvorani »Ljudskega Doma« predaval kanonik dr. Gruden.

× × ×

Občni zbor »Ljubljanec« se je vršil v sredo 24. t. m. Društveni moški zbor šteje 72 članov, ženski 98, skupno 172, ima 2 častna člana, 11 ustanovnikov. Dohodkov je imelo društvo 15.777 K 88 v, stroškov 14.465 K 55 v in 302 podporni člana. Društvena glasbena šola ima 123 učencev in učenk, ki je, kakor je omenjal predsednik dr. Pegan, posebno namenjena delavskim in obrtniškim krogom. Društvo je priredilo več koncertov ter je sodelovalo pri vseh večjih priredbah S. K. S. Z. ter pri predstavah »Ljudskega odra«. V društvenem pevskem zboru sodeluje v lepi slogi poleg pevcev iz uradniških, učiteljskih in obrtniških krogov tudi mnogo naših delavcev in delavk. V tem duhu društvo vedno bolj napreduje. Čast radikalno odkritemu demokratičnemu pevovodji Svetku!

Za naše delavce odvarja »Ljubljana« tako kot vsako leto, tudi letos pevsko šolo. Kdor naših delavcev bi si želel izobraziti svoj glas in ima posluh, naj se oglasi v društvenih prostorih »Ljubljanec« v nedeljo 3. decembra ali pa v nedeljo 10. decembra od 11. do 12. ure, kjer izve še vse podrobnosti. Ako je še kje kak naš somišljenik delavec - pevec, ki še ni pri »Ljubljani«, naj pristopi, sprejet bo bratski!

× × ×

K društvenemu sestanku »Prometne Zveze« v soboto 2. decembra zvečer ob pol 8. uri v gostilniških prostorih v Rokodelskem Domu, Komenskega ulica št. 12, Ljubljana. Na sestanku bo poročal državni poslanec Jožef Gostinčar: Državni zbor in železničarji. Tovariši in prijatelji, agitirajte med tovariši za obilno udeležbo. Pripeljite seboj tudi svoje soproge.

Dr. Krekov poset in koncert na večer svete Cecilije v Idriji.

Lep sestanek smo imeli pretečeno nedeljo v Idriji, kjer nam je gosp. poslanec dr. Krek nudil nekaj krasnih govorov, dopoldne v cerkvi pri maši, h kateri smo skupno z zastavo odkorakali, kakor tudi popoldne v nabito polni Didičevi dvorani. Spored se je izvršil v splošno zadovoljstvo vseh brez izzivanja in surovosti; opazili smo namreč tudi pri naših nasprotnikih, da napredujejo v oliki in dostojnosti, ker so dosedaj še vedno nahrulili vsakega našega pristaša, ki je prišel k predavanju ali sestanku v Idrijo. Izvzet je edino dopisnik »Slov. Naroda«. Ta se je že nekaj dni preje razkoračil in dal »nos« okrajnemu glavarstvu, ki je dalo dovoljenje za obhod; učenici mož, ki pa niti pri svojih ljudeh nima ugleda, ne razločuje naših mirnih nastopov od podivjanih liberalnih in mekraških demonstracij, katerim se vsak dostojen človek smeja, ker ve, da se za napihujočo žabo nihče ne briga.

Enako mu ni povšeči krasno uspeli koncert na dan sv. Cecilije. Tako lepih veselje je malo, kakor je bil omenjeni koncert, ki je v umetniškem in družabnem oziru nudil obilo vžitka, kajti še po končanem koncertu je ostala dvorana polna veselega občinstva. Da take prireditve liberalcem niso prijetne, je umevno, ker sami še danes nimajo pravega doma in se morajo kljub vsemu širokoustenju v svojih listih še vedno potikati po nizkih sobah in starih kletiščih. Nevošljivost jim ne da pokoja, četudi nič ne dosežejo. Mesto brezplodnega zabavljanja pa naj bi brezpomembni »Narodov« dopisnik raje okoli sebe pogledal. Mesto da drugim »nosove« deli, naj spiše raje, koliko nosov je že dobila pisarna, v kateri on dela; pove naj, kako je njegovi priči pred sodiščem orožnik v obraz povedal, da laže; razloži naj, koliko se njegova zabavljanja upoštevajo in koliko je s svojimi napadi po časopisju že dosegel. V obeh slučajih nič, in ker res ni vredno se s tako liberalno muho, ki nič ni in nič ne šteje, prerekati, zato smo tudi mi smešne izbruhe v »Slov. Narodu« samo omenili, upoštevati jih itak nobeden.

Važno za bohinjsko progno.

Vsem članom Prometne Zveze se naznanja, da bo decembra sestanek vseh članov Prometne Zveze cele bohinske proge v Gorjah. Zato se opozarja vse člane, da si oskrbe vozne listke ta-

koj, da se bodo potem mogli udeležiti sestanka v obilnem številu. Na sestanku se bo razpravljalo o važnih zadevah. Natančne podatke bo pravočasno poslalo vodstvo plačilnice Prometne zveze v Gorjah. — Na naši progi so letos poslali vse uslužbenke k zdravniku. Veliko uslužbencev je pri zdravniku padlo. Prej so bili sposobni za vsako delo, sedaj so pa naenkrat nezmožni. Nam se to nekam čudno zdi. Pred delavci prej od skupine A. sedaj ni čla in navadni delavec prej od skupine C, je sedaj imenovan solinger in sicer od grupe A. Zadnji čas je bil klican k zdravniku tudi neki delovodja (Partieführer), ki je bil že celo vrsto let prav dober, večkrat od zdravnika preiskan z dobrim uspehom in tudi med delavci jako priljubljen. Pri zadnji preiskavi pa je naenkrat za nič. Sedaj ko je svoja najboljša leta pustil pri železnici, ga pa hočejo vreči na cesto. Vprašamo slavno vodstvo, kje je tukaj pravica? Kje so pa tudi njegovi rdeči bratci, ki so dotičnika imeli vedno na vrvi. Radovedni smo, ali se bodo sedaj kaj oglašili.

Nova delavska trdnjava v Ljubljani.

Naše »Prvo ljubljansko konzumno društvo« nam poroča, da se vrši na praznik dne 8. decembra otvoritvena slavnost tretje združne trgovine, katera se otvori v lastni hiši na Zaloški cesti št. 15. Ob pol 8. uri bo pri Sv. Petru govor posl. dr. Kreka in ob 8. uri sv. maša, nato pa blagoslovljenje prodajalne.

Vsi člani in somišljeniki so najvljudneje vabljeni, da se te slavnosti udeležijo.

Zadruga lepo uspeva in šteje že 850 članov. Od dobička je izplačala svojim članom leta 1909. vsoto 5753 kron, leta 1910. vsoto 7700 kron in leta 1911. 13.000 kron, poleg tega ima pa zadruga že lastnega premoženja okroglo 28.000 K.

To društvo somišljenikom najtopleje priporočamo.

Poljski jud iz Gruberjevega kanala.

Red, ki vlada pri podjetništvu Grubarjevega kanala, presega že vse meje. Delavce izplačujejo navadno akordanti, ki jih na vso moč izkoriščajo. Posojujejo si drug drugemu in kadar pride čas plačila, pa nimajo denarja kje iskati, ker ubogi delavec itak nima mnogo denarja. Škodujejo pa ti akordanti tudi domačim obrtnikom, zlasti tesarskim mojstrom. Ni dovolj, da dela Czeckovička vsa tesarska dela v lastni režiji in tako izključuje vsak zaslužek domačim mojstrom, ampak delajo tudi drugje škodo. Nek tak akordant, Matija Gleis po imenu, seveda ultra Nemec, je prevzel večje zidarstvo in tesarsko delo pri napravi električne centrale v Josefthalu. Kje pa je obrtna oblast, da to dopušča? Tudi ne izpremeni na stvari, če ima Leykam kakega inženirja v službi. Pravice te stavbe izvrševati nima. Družba naj raje bolj skrbi za domače obrtnike in svoje delavce, mesto da bi vlačila tujce tja, kjer jih ni treba.

J. S. Z. na Štajerskem.

Na slovenskem Štajerskem, kjer so hoteli socialni demokrati z njih internacionalo pomeniti slovensko delavstvo, se je pričela J. S. Z. živahno gibati. Minulo nedeljo smo ustanovili skupino v Šoštanju. O ustanovitvi smo dobili od tamošnjega delavca sledeče poročilo: Zborovanje je otvoril zaupnik Jožef Zajc in podal besedo zastopniku J. S. Z. Zajcu iz Škal. Ta je v poljudnih besedah razlagal pomen in pravila J. S. Z. Ljudstvo je z velikim veseljem in zanimanjem pritrjevalo, da je ta Zveza res potrebna. Govoril je še o starostnem zavarovanju, o zidanju novih lastnih delavskih stanovanj in o vladnem načrtu za stavbo novih delavskih hiš. Po zborovanju so se udeleženci še dolgo razgovarjali o potrebi Zveze. Mnogo se jih je vpisalo, vstopajo pa še vedno novi. V odbor so izvoljeni sledeči člani: Zajc Jožef, predsednik; Zajc Ignacij, namestnik; Kotnik Jožef, tajnik; Golob Jožef, namestnik; Josip Ravlen, blagajničar; Satler Franc, namestnik; Perovec Vinko, odbornik; Goršek Janez, odbornik; Škruba Miha, nadzornik; Drev Martin, nadzornik; Vekoslav Zajc iz Škal, zastopnik Zveze.

Tarnanje jeseniškega delavca.

Jeseniška tovarna kranjske industrijske družbe ima debelo knjigo pravil svoje bratovske skladnice, ki naj urejujejo razmerje delavstva v slučaju poškodbe, bolezni in onemoglosti. Pa ta pravila so pravi bič v rokah tovarniškega uradnika Pongratza za ubogo delavstvo. Danadan se množe slučajji, ko se za celo življenje pohabljeni delavci obračajo za pomoč, ko tako rekoč poginjajo vsled bede, ne da bi se jim moglo pomoči. Mnogo jih mora preživljati mesto tovarne, kjer so zapustili svoje zdravje in moči, — občina, ali pa prosjačijo od hiše do hiše. Mnogokrat dobi delavec pri težkem delu

»kilo«, in ko zahteva pokojnino kot v obratu ponesrečen, — ti pravijo: kilo si imel že preje, si bil temu podvržen itd. Da ga za nekaj časa potolažijo, mu dajo morebiti tudi kako lažje delo za toliko časa, da poteče čas, zahtevati odškodnino s tožbo, — potem ga pa ob najmanjši priliki postavijo na cesto in revež zve prepozno, da je zamudil pravi čas za ugotavljanje svojih pravic. Ako pa ni zamudil roka za tožbo, tedaj ima pa po pravilih bratovske skladnice o njegovi tožbi razsojati razsodišče bratovske skladnice, ki pride komaj enkrat na leto do zasedanja, in kakor mi je zatrdil nek član tega razsodišča, se konča komaj en slučaj od sto v korist delavca.

Če se še upošteva, da je tak revež brez premoženja, ki bi mu omogočilo najeti si odveta, in založiti vsaj za gotove izdatke, smo povedali skoro vse.

Pred nami leži pismo takega reveža, ki slove: »Jest sem dobiv vaš dopis in sedaj vam še odpišem, samo roke se mi preveč tresejo, ker imam tako končane. Za službo me nobeden ne mara, ker nisem za težko delo več. Je res težavno to stvar koj skupaj spraviti, ker je fabrik vse glih, če plača pet taužent samo, da reveža spodrinejo; pa to je grdo, ker tako ž njim delajo. Kam se bom jest zdaj obrnil, ker nimam denarja, ali bom kamen jedu, ki ga ne morem, ali bom kradu, ki ne smem, peklat tudi ne, kaj bom počeu. Župan pravi, da ne spadam pod to občino. Ta groš sem sprosil, da sem Vam pisou, čevlje imam tako slabe, da nikamor ne morem, me skrbi, ker bo zdaj zima itd.«

Če se pomisli beden položaj takega reveža, potem se pač spozna upravičenost reka: Kapital nima srca!

Skrajni čas bi bil, da se napravi tem razmeram konec.

Tržiški delavci.

V nedeljo 3. decembra ob 4. uri popoldan bode napravila tukajšnja skupina J. S. Z. javni shod. Shod se bode vršil v prostorih društva sv. Jožefa. Delavci pridite vsi na ta shod, ker bode zelo važen glede sedanjega draginjskega vprašanja. Isti dan zvečer ob pol deveti uri bode priredilo društvo sv. Jožefa svoje prvo skioptično predavanje. Predavanje bode javno, zato pride lahko vsak proti mali vstopnini, ker aparat stane mnogo denarja. Kazale se bodo slike iz Svete dežele. Predavanje bo jako zanimivo.

Socialno-demokratski stavkokazi.

V tovarni M. Riffarth v München Gladbachu so stopili v stavko delavci, ki so delali pri knjigah zlato obrezo. Vzrok je bil poslabšanje razmer. Vsi delavci so bili organizirani krščansko-socialno, le trije so bili socialni demokrati. Seveda ti trije niso stopili v stavko, ampak so se postavili na stran kapitalista in dalje delali. Socialno-demokratski listi niso hoteli priobčiti notice, da naj se delavci ogibljejo kraja, kjer delavstvo stavka, ampak so celo pisali, da manjka v M. Gladbachu delavcev knjigoveške stroke. Vsled tega so bila kmalu vsa mesta stavkujočih zasedena po rdečih stavkokazih. Tako so sedaj na zimo rodbine delavcev, ki so iskali svoje pravo, radi socialno-demokratskih izdajalcev brez kruha in strehe. Takih junastev je zmožna le brezverska in brezsrčna rdeča banda. Fej!

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Našo moč«. Čim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

?Kateri

kavini pridatek naj kupim? Izbira je v resnici težka, — kajti toliko ponudb človeka naravnost zbega!

Kaj rabite Vi, gospa sosedu? — Jaz? — Jaz sem in bom ostala pri preizkušenem

pravem : Francovem : pridatku za kavo s kavinim mlinčkom;

od tega zadostuje : manjša : množina; on povzroči najlepši, zlatorjav, čisti zvretek, toraj močno, slastno kavo!

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
1. 1910 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 503.575.98. ■

Ljudska
posojilnica

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema
hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šilbar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.
F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavrtnic, volne,
bombaža, sukanca itd.
Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana
cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisl. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetljic.
Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavlj: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET
urar in draguljar, Ljubljana
Selenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.
Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu
Josip Vdmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škof jo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.
Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov. sodov. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
vozniških koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti žilodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in siast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper žilodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
škatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke škatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana
Prešernova ulica
:: priporočata svojo ::
veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

Pozor slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini
JANKO ČEŠNIK
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni!
Havre
New-York
francoska prek morsk družba
Veljavne vožnje liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo
ED. ŠMARD
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetke posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

TEOD. KORN
pokrivač streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.
Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbina in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

